

روژنامه‌ی یه و بۆ می و

نووسینی

هاشم کاکه‌یی و هه‌رده‌ویل کاکه‌یی

(ده‌فته‌ری رمووزی یارستان) ی (سه‌یید قاسمی ئە فزه‌لی شاه
ئییبراهیمی) یه و ، ئەوی تریان نامیلکه‌یه‌که به ناوی
(سروده‌های دینی یارسان) ی (ماشه‌للا سووری) . ئیمه ..
نووسراو که شکۆله‌کانی ئەده‌بی و ئایینی رییازی سووفیتی
کاکه‌یی سه‌رده‌می سولتان (ئیسحاق) ی شاره‌زوورمان
بینیوه و لیشیان وانه‌مان وه‌رگرتوه و بی‌ی راهاتوین ، بۆیه
ئەلین ئەوه‌ی راست بی .. ئەو سه‌رچاوانه‌ی ناومان بردن که
دانه‌ری کتییی کاکه‌یی سوودی لی وه‌رگرتوون ، زۆربه‌ی زۆری
بابه‌ته‌کانیان هه‌له‌یه و تیکه‌ل و پیکه‌ل کراون و وشه‌کانیان به هه‌له
قۆستوه‌ته‌وه بۆ چاپکردن ، چونکه نووسه‌رانی ئەو دوو کتییی
چۆنیه‌تی گوکردنی رینووسه‌که و وشه‌کانیان نه‌زانیوه .. بۆیه
ئەبینین کتییی‌ه‌کانیان پرن له هه‌له‌ی زه‌ق . زۆربه‌ی بابته‌کانی

له‌م روژانه‌دا کتییی (کاکه‌یی) که‌وته نامه‌خانه‌کانی
کوردی‌یه‌وه ، له پشکنین و لیکۆلینه‌وه و توێژه‌ه‌لدانه‌وه‌ی
نووسه‌ر کاک محمه‌د ئەمینی هه‌ورامانی‌یه . له پاش
خویندنه‌وه‌ی کتییی‌که به پنیوستان زانی هه‌ندی روژنامه‌ی
بخه‌ینه سه‌ر لایه‌نه‌تاریکه‌کانی کتییی‌که به تایبه‌تی و بابته
بلاو‌کراوه‌کانی ناو کتیب و روژنامه و گو‌فاره عیراقی و بێگانه‌کان
به گشتی .. که نووسه‌ر سوودی لی بینیوون وه‌ک سه‌رچاوه‌یه‌ک
بۆ باسه‌که‌ی وه که ده‌قی ئەو نووسراوانه‌ی گو‌ریوه‌ته‌کوردی و
له کتییی‌که‌یدا بلاوی کردونه‌ته‌وه ، جا ئەو نووسراوانه راست
بووبی یان هه‌له .. بی ئەوه‌ی تاقه به‌لگه‌یه‌ک یا تیکستیکی
نوی‌ی ده‌رباره‌ی کاکه‌یی به ده‌ست هینایی ، ئەوه‌نده‌ته‌بی دوو
کتییی چاپکراوی به ده‌ست هیناوه .. یه‌که‌میان به ناویشانی

نه و دوو کتیبه‌یش رازاوه‌ن به سروودو قسه و چیروکی سوڤیانی نایینی کاکه‌یی شاره‌زووری پاش سولتان نیسحاق و چونیه‌تی بیر کردنه وه‌یان له گه‌ردوون و مروڤ ، وه نادرینه پال ریپازی کاکه‌یی . نووسه‌ر کاتی هاتوو سوودی له و سه‌رچاوه ناته‌واوانه بینوه .. نه‌یه‌وی نه و سه‌رچاوانه و سروودو په‌خشانه‌کانی به سه‌ر ریپازی کاکه‌یی دا بسه‌پینی ، له‌وانه :

ته‌لقینی مردوو ، دوعای خو شوشتن ، قسه و چیروکه‌کانی (خان ته‌لماس خان - ۱۰۷۲ - ۱۱۲۸ک) ، (حاجی نیعمه‌ت جه‌یحونی - ۱۲۸۸ - ۱۳۲۸ک) نه‌م دوو زاته‌یش دوینی و پیری په‌یدا بوون .. ته‌مانه کواو ریپازی نیمه‌ی کاکه‌بیانی شاره‌زوور کوا ۱۹ جاری ته‌وان به ته‌واوی شیوه‌ی زمانه‌که‌ی خویان ون کردوو وه هه‌زاره‌ها وشه‌ی فارسیان تیکه‌لاو به و سروودانه کردوون ، به‌لام نووسراو به‌ره‌می سوڤو ناودارانی نیمه‌ی کاکه‌یی نیره‌هر چون بی شیوه‌ی زاره‌که‌یان پاراستوو و دووره له ده‌غل و درکی بیگانه . وه نووسه‌ری (سروده‌های یارسان) خو‌ی هاتوو به شیوه‌ی نووسینی لاتینی په‌خشانه‌کانی نووسیه‌ته‌وه و هه‌له‌یه‌کی زو‌ریشی کردوو ،

وه‌ک نووسه‌ر خو‌ی وته‌نی نه‌م دوو کتیبه‌یش پرن له هه‌له‌و ناته‌واوی . به‌هر حال نووسه‌ر تا راده‌یه‌ک خو‌ی ماندوو کردوه به کتیبی کاکه‌یی‌یه‌وه له ریپازی کاکه‌یش کو‌لیوه‌ته‌وه وه‌ندی شتی نادیری بو‌خوینه‌ر شی کردوه‌ته‌وه نه‌ویش به سایه‌ی نه‌و دوو کتیبه‌چایکراوه‌یه‌که ناومان بردن له پیشه‌وه . به‌لام

ج‌ی‌ی سه‌ر سوڤمانه ! به شیوه‌یه‌کی زانیاریانه لی‌ی نه‌کو‌لیوه‌ته‌وه ، هیچ نه‌بی نه‌بوایه به شیوه‌یه‌کی گشتی‌وله سه‌ر بنه‌ره‌تیکی زانستی له میژووی کاکه‌یی وه‌موو نه‌و شوین و ناوچانه‌ی هوزی ناوبراوی لی‌ی نشته‌جین بکو‌لیه‌وه تا بزانرایه به شیوه‌یه‌کی روونتر کاکه‌یی چیه‌وله کو‌لیوه‌بو‌یه‌که‌مجار سه‌ری به‌رز کردوو‌ته‌وه کام زاتیش سه‌رکرده‌و دانه‌ری ریپازه‌که‌یان بووه . به‌شی‌یه‌که‌می کتیبه‌که‌ی ته‌رخان کراوه بو‌نه‌و باب‌ه‌تانه‌ی که ده‌رباره‌ی کاکه‌یی نووسراون له

لایه‌ن میژوونووسان و نووسه‌رانی عیراقی و بیگانه‌کانه‌وه له کتیب و گوڤارو روژنامه‌کاندا . بو‌یه ناوی ناوه (چی ده‌رباره‌ی کاکه‌یی‌یه‌وه نووسراوه) ، ده‌قی نه‌م به‌شه‌یش بلاوکرایه‌وه له لایه‌ن نووسه‌ره‌وه له روژنامه‌ی (العراق) ژماره‌کانی (۲۶۸۲ - ۲۶۸۹ - ۲۷۰۱ - ۲۶۹۵ - ۲۷۱۹) سالی ۹۸۴ و

۹۸۵ ی ز . نووسه‌ر نه‌هاتوو نه‌م بیرورایانه یه‌که‌یه‌که له داوینیی کتیبه‌که‌یدا شی بکاته‌وه و به‌ره‌نگاری ناراستیه‌کانی بیو .. بیرو باوه‌ری خو‌ی روون و ناشکرا ده‌ربری ، راستی و دروستیه‌که‌یشی بو‌خوینه‌ران پیشان بدا ، چونکه نه‌یزانیوه چی راسته و چیش هه‌له‌یه .. وه نه‌هاتوو له پیش نه‌و‌یه‌ی قه‌له‌مه‌که‌ی هه‌لگری و ده‌ست بکاته نووسینی کتیبه‌که‌ی به خو‌ی هه‌موو نه‌و شوین و ناوچانه‌ی تا‌قی بکاته‌وه که‌وا هوزی ناوبرا و به‌سه‌دان ساله‌ی تیدا نیشته‌جین و به‌ده‌یان رابه‌رو زانای نایینی و مه‌لاو پیرومورشیدی ته‌ریقه‌ت و مام = خه‌لیفه و باوه‌ی تیدا‌یه وه‌ک کاکه‌یی‌یه‌کانی شاری (که‌رکووک) و (داقووک) و دیه‌ته‌کانی ده‌وروپه‌ری و (طووز) و (موصل) و دیه‌ته‌کانی ده‌وروپه‌ری (هه‌ولیر) و دیه‌ته‌کانی نزیک (که‌له‌ک یاسین شاغا) و (مه‌خموور) و (ره‌مادی) و (خانه‌قین) و (جه‌له‌ولا) و (جه‌به‌ل مه‌نسووری‌یه) و (مه‌نده‌لی) .. تا

نووسه‌ر هیچ نه‌بی له خو‌ره‌وشت و هه‌ستان و دانیشتنی کاکه‌یی شتی بزانی و ئینجا هه‌نگاوی بهاویژی به‌ره‌و ریپازی هوزی ناوبرا . نووسه‌ر نه‌وه‌نده‌ی هه‌یه له پیشه‌کی کتیبه‌که‌یدا و ده‌ره‌که‌وی که له خه‌لکی دی‌ی هاوار زانیاری به ده‌ست هی‌ناوه نه‌ویش نه‌گه‌ریته‌وه بو‌سالانی

(۱۹۵۶ - ۱۹۵۹) واته (۲۹) سالی پیش نه‌م‌پرو که له و سه‌رده‌مه‌دا ماموستای سه‌ره‌تایی بووه له دی‌ی ناوبرا ودا ، به‌لام ناوی هیچ که‌سیکی نه‌و سه‌رده‌مه‌ی نه‌هیناوه که نه‌و شتیکی لی‌یان وه‌رگرتبی ، نه‌وه نه‌بی له کو‌تایی کتیبه‌که‌یدا سوپاسی سی‌که‌سی دانیشتوانی نه‌م‌پرو دی‌ی هاواری کردوو ، له‌وانه :

زانای به ناوبانگی کاکه یی (سوق رهشید هاواری) له سالی ۱۹۴۸ ز تا نیستا دئی ناوبراو رابه ریکی تایینی تیدا هه لنه که وتوووه که بتوانی جیگای سوق ناوبراو بگریته وه ، هه موو سالی سه ییدو مامه کانی ناوچه ی گهر میان شه چنه سهر دانیان بو ناموزگاری و پیک هینانی گیر وگرفتی تایینی یان جا سه بارهت به وسه رچاوانه ی که باسی کاکه بیان کردوووه و دانهری کتییی کاکه یش ناو باسه کانپانی له پیشه کی کتییسه که پیدا چه سپاندوووه .. که ئی جار رایانی به دل بووه وه هندی جار به ده گمه ن وتوویه تی رهنگه شه درو بی و دوور بی له راستی ، یان هیچ شتیکی وه لام نه داوه ته وه که خوینه رانی شه کتییسه بتوانن له راستی کاکه یی بگه ن هه رچه ند نووسه ره ییتوانی وه لامی یان به ریه رچی قسه ی روژه له لات ناس و نووسه رانی کورد و ناگورد بداته وه به وه ی که خو ی وتوویه تی [شایانی باسه شه جوره شاره زابوونه ی من له جوراو جوری لاو گوشه ی ژیان و به شیوه یه کی رهنگنامه توانی شه وینه لیل و ده ست هه لبه ستانه که ده رباره ی کاکه یی و هاواری به وه له سهر په رده ی میشکم هه لکه ندرابوون و سینه مای میشکمیان چه نجال کردبوو لایان به ری و شوینه وازیان به ته وای کویر بکاته وه و خو یان بچه جیگایان و بینه جیگه داری هه تا هه تایان و که ی هه لو یستی پیویستی وه که شه مه ی نیره پیویستی کرد ده ست به جی فیدیوتییی میشک شه و فیلمه رهنگنامه ناو اواره بزبوانه به زیندوویی بخاته وه جمو جولی گفتوگو کردن] یا به راستی و به هه موو بیرو باوه ریکی مروفایه تی به وه شه و ته کورد واته نی به ی به جی بهینایه ، که هه میشه وا به زاریه وه یه که شه ئی (قسه ده که ی بو خودا ، یه کیکیش بکه بو خودا) . ئیمه ی کاکه یی دیاره خاوه نی شه ده بیات و شیعر و نووسراو و کتیب و سروودی تایینین .. نووسراوه کانی باو باپیرانی شاره زوور ، هاوار ، هه له بجه ، هه واره کون ، ده ره تو ی ، شندروی ، عه ربه ت ، سه ی سادق ، خورمال ، پردیوه ، داودان ، شه رده لان ، که رکوک .. ده یه ها جیگا و مه لبه ندی تر له کوردستاندا . له بهر شه وه ی نه میژوومان پیشان دراوه تا خه لکی لیمان بگات وه نه شیعر و سروود و نووسراو ناودار و شاعیرانمان دیارن که خه لکی شتی له باره یانه وه بزانی ، وه وا دیاره تایفه که مان وه کوهر

(کاک فاتح همه سه عید ، کاک همه رهزای بهرگ دروو ، شاعیری لاو کاک ره مه زان هاواری) . شه سئ به ریزه یش که سانی تایینی کاکه یی نین ، شتی شه وتو یانیش پی نه داوه که جیگای به لگه بی وه که ده ست نووس و که شکول و تیکست ، با نووسه ره شه مهش بزانی و لای خویشی توماری بگات که وا دئی ناوبراو سه دان ساله بی به شن له م تیره سه ره کیانه ی کاکه یی (سه یید ، مام = خه لیفه ، باوه) ته نانهت له پاش مه رگی

تایفه یه کی کورد خاوهنی سه ده ها شاعیرو پیشبین و قسه خوان و گورانی بیژو نووسراو بووه ، به لام به داخه وه له بهر نه وهی نیمه له سه ره تا کان و ناوه راسته کانی سه ده ی بیسته مدا هیچ نووسه ریکمان تیدا هه لئه که وتوو که لیکولینه وه یه کی راست و پاک و دور له هه له و شتی پرو پوچ بکات و میژووی کاکه یی بزانی و به شیوه یه کی زانیاریانه دابتنی ، یان له باره ی ریبازی (سولتان نسیحاق) وه شتی بنووسی بویه نه گهر تیره یه کی گهره ی کوردی کاکه یی که خاوهن نه م هه موو خه رمانانه بن و شه نکه ریکی چالاک نه بوو بی خه رمانیان شه ن بکات ، نه وه به مردوویی و به بی خاوینی ماوه ته وه .. خه لکی نامو نووسه ری غه یه کاکه یی به که یف و مایه شه ی خوی باسی کاکه یی و ریبازی کاکه یی نه کات و جاریکیان به شه یتان په رست و بی نایین و بی باوه ریان نه خوینن جاریکیش تاوان و گوناھی زلزلیان به سه ردا نه دهن ! باشه توخوا نه و خه لکه ناشاره زانه چون توانیویانه نه و هه موو گوناو تاوانانه بسه پینن به سه ر هوزیکی پاکی کوردستانا ؟ ناشکرا یه کورد به دهم به ته قالدی که ئی به نایین و قایم دینه ، کاتی نه م جوړه بات و بالوران یان بیستوو ده رباره ی کاکه یی ده نه و نه ده شیان بو خستوو نه ته سه ر به قسه ی شیخ ره زاو عه بدوللا حه سه ن . نیمه به خاوهنی کتیبی (کاکه یی) پیروز بابی و مانی نه وی نه لنین بو نه و نه رکه ی کیشاویه تی وه تییبینی و سه رنجی خومان نه خه یه روو به رامبه ر به و شتانه ی که پیویسته مروقی ئی بی دهنگ نه بی . وه کو وتمان نیمه ی کاکه یی نووسه رمان نه بووه نه گهر هه بوو بیتیش نه ها تووه ته وه لام به رامبه ر به و قسه دور له راستیانه ی که به کاکه یی و تراون ، ته نها نه مه نه بی شاعیری چه وساو هکان خه لیل منه وه ر کاکه یی له کاتی خویدا وه لامی شیعه ر کانی شیخ ره زای داوه ته وه ، هه روه ها ماموستا عه دنان فه تاح ناغا نه ئی : له دوا ساله کانی ۱۹۵۴ ز له روزنامه ی (الحوادث) وه لامی ناته واوی پاریزه ر (عباس العزازی) م داوه ته وه ده رباره ی کتیبی (الکاکانیه فی التاریخ).

بویه نه بینن هه ر جاری یه کیک له سه رمان ها تووه ته وه لام له وانه : ماموستایه کی میژوو نووسی عه ره بی عیراقی به ناوی (عبدالرزاق الحسنی) وه ده مارو ههستی مروقیه تی جولاوو

به رگری لیمان کردوووه و چاره سه ری هه ندی بابه ته کانی کردوووه . به هه ر حال میژوو سامانی نه ده بی کاکه یی بووه به خه رمانیکی بی خاوهن و هه ر که سه بو خوی شه نی نه کات .. هه تا نه گهر ها ت و کاو کووته له که ی به سه رو چاویدا بنشینه وه ، بلین فلانه که س له و خه رمانه شه نی کردوووه یه که مین که سیکه نه یینی و راستی کاکه یی و نووسراوه کانی درکاندوووه و زانیاریه کی تازه بابه تی به کورد و نا کورد ناساندوووه . سه د ره حمه ت له باوکی نه وه ی فهرموویه : (کورد هه موو شاعیرن) ، به راستی قسه یه کی راست و پاک و بی گهر ده .. له بهر نه وه ی باو باپی رانی کاکه یی یه کان و نا کاکه یی یه کانی کوردی شاره زوور پیش سه د سال به ره و ژوورگر .. هه موو شاعیرو پیش بین بوونه هه ر وه کو عه ره به کانی پیش سه رده می پیغه مبه ر (د.خ) که چون هه موو شاعیر بوون و شه ره شیعه رو ئال و گوڤ کردنی شیعیان له مه یدانی بازاری (عکاز) دا بووه ، کورده که ی خویشمان هه ر به و جوړه شاعیر بوون و نه توانین بلین له وانیش زیاتر کانی شیعیان هه لقولاوه و وشه ی رهنگاو رهنگیان نه خشاندوووه ، وه بازاریان وه کو عه کار بچوک نه بووه .. به لکو (شاره زوور) بووه به هه موو مانا فراوانه که یه وه ، وه هه ر له و ناوچه گهره یه شدا ئال و گوڤیان کردوووه و شیعیان وتوو .. بویه نه بینن هه زاره ها پیاوی ناودار له شاره زووردا .. شاعیرو پیش بین و خواناس و سوفیگه رو نه ستیره ناس و پزیشک و شاعیری دلداری و ته صه وف بوون و هه موو کون و قوژبه کانی ژیان و نه ده بیان زانیوه و ناسیوه ، که هه زاره ها پارچه چامه مان هه یه له شاره زووردا و تراون و به شیکیان خاوه نیان دیاره و به شیکیانیش بی خاوهنن که دانشتووی ناوچه کانی سه ر به شاره زوور بوونه که دیسان له شیعه ری دلداری و سوفیگه ری و پیش بینی و بیرکردنه وه له ئاسمان و زهوی و نه ستیره و نه ستیره ناسی و پزیشکی و خواو گه ردوون نه دوین ، که زوڑترینی نه و چامانه به زاری (ماچو) ، هه ورامی ره سه ن = گوران و تراون ، وه به شیکیان به کرمانجی و جانی و بادینن .. وه که هه ر چه نده له سه رچاوه کانداهاتوووه که ، یه که مین که سیک به شیوه زاری گوران شیعه ری وتوویی مه لا په ریشان ناویک له نیوه ی دووه می سه ده ی

چواردهو نیوهی یه که می سه دهی پازده دا بووه . بویه هم
 هم مو لیدوانه مانه کرد .. بوته وهی بزائن که شاره زوور هه موو
 جوړه پیاویکی پی گه یانندوه له شاینی ، فله لسه فی ،
 نه ستره ناسی ، بیرکردنه وه له چوڼیه تی دروست بوونی زهوی و
 ناسمان ، شاخ ، ده ریا ، مروف ، گیانه وهر ، رووه و
 دارستان ، مردن و زیندوو بوونه وه ، په رستن .. هه ریه که به
 جوړی و ناوازی بیرى له و شتانه کردووه ته وه که جارى وا بووه
 نه و که سه له هه تیره یه که بووه ، ناوه که یان به و تیره یه وه
 نووساندوه ، بو نمونه (عبل به گی جاف ۸۹۸ - ۹۶۱ ک)
 شاعیر و خواناسیکی پیش بینى کوردی جافه و - کاکه یی به ،
 نه بینین هه رچی و تووه که زور به یان راسته و نیشانه ی پیکاهه ..
 ته نها میشتکی ته رخان کردووه بو عاله می خارچی و نه و
 گوربانکاریانه ی که به سه ر مروفدا دین ، بی گومان نه مه
 نیشانه ی نه وه یه زانا بووه .. واته زانیاریکی کورد بووه که
 هه سته کانی میشتکی توانیویه تی فیلمی هم چه رخه بینیته وه
 پیش جاوانی و بتوانی به و جوړه بلن که چون مروف له دواى
 ماوه یه که گوربانکاری به سه ردا دی و پیداویسته کانی خو ی له
 شتی نویدا نه دوزیته وه . نمونه یه کی تر دینینه وه که (خان
 نه لاس) ه ، نه خوا ناسه ییش به گویره ی بیرو باوه ری خو ی و
 ده ورو پشتی بیرى له مروف کردووه ته وه .. که چون دروست
 بووه و هاتووه ته مه یدانى زهوی یه وه ، نه و جا نیمه وتمان هه ر
 مروفتیکی زانای شاره زوور به جوړیک بیرى بو هاتووه له په یدا
 بوونی ده ریا و مروف و گیانه و هرو فریشته و خوا .. نه بینین خان
 نه لاس هاتووه و تسوویه تی خوا به هم جوړه مروفی دروست
 کردووه ، وه کاتیکیش سوچه بو په زدان نه به ی به هم ده ستوورو
 بیرو باوه رده و بهیبه که (خان) خو ی خولقاندویه تی نه که خوا .
 کاتیکیش هم قسانه ی خان نه لاس ، که روژ هه لات ناسه کان
 هاتنه شاره زوور لییان وهرگرت ، که نه مه له کوردستاندا نه بی
 کاتی روژ هه لات ناسی دی بو ناوچه یه که به هه ر جوړیک بی به پاره
 یا به ماندوو بوون بو وهرگرتنی و به ده ست هینانی قسه ی
 نووسراوی به و جوړه ی (خان نه لاس) نه کرن که جاریکیان روژ
 هه لات ناس مینورسکی به (۱۰) ده قران کتیبیکى شاعیریکمانى
 کریوه ، که نیستا له کتیبخانه ی ماربورگ له بهرلین دایه .. وه

نه و قسه و سرودانه ی خان نه لاس له لایه ن
 روژ هه لات ناسانه وه درانه پال کاکه یی .. به وه ی کاکه یی به هم
 جوړه بیرى له دروست بوونی دنیا و مروف کردووه ته وه ، خو
 نه کهر هاتوو چوڼیه تی بیر کردنه وه ی بیروکه ی نه وانه ی وهر
 (خان) هه له بوو ! نه وه بوختان و گونا هیکی گه وره له لایه ن
 خه لکه وه بو کاکه یی هه لده به سترى و کاکه یی پی تاوانبار
 ده کریت .. بو نمونه : ته لقینی مردوو ، که یه کیکی وهر کو
 حاجی نیعمه ت جه یحونى (۱۲۸۸ - ۱۳۳۸ ک) دایریشتووه و
 ریکی خستووه و توویه تی ، نه بی مردووتان به هم جوړه کفن و
 دفن بکری ! .. نیمه ییش که (کاکه یی) یی ، نه مان بینیه و نه مان
 بیستووه له کاتی شوشتن و ناشتنی مروفتیکی مردووی کاکه یی
 نه هم جوړه قسانه ی نه و کابرایه بوتریت ، جگه له و ته لقینه ی
 به سه ر هه ر موسلمانیک دا نه خوینزی و نه و تریت ، هه روه ها نه هم
 کابرایه نه هم قسانه ی دوینى و تووه و ماوه یه کی دوور نی به ، خو
 کاکه ییش دوینى په یدا نه بووه له سه ر زهوی ؟ ..

نایا نه و کاکه ییانه ی سه رده می شاره زوور هم ته لقینه یان
 بیستوو ؟ یا ته لقینیکى تریان هه بوو .. نه ی نه کهر هه بوو
 کوانى ؟ که س بینى و بیستى ؟ ! و بزائن قسه کانمان روونه ..
 وهر کو وتمان هه ر یه کی که له و شاعیر و زانایانه ی کاکه یی ، به
 جوړیک بیریان کردووه ته وه و نه کهر هاتوو بیره که یان راست
 بوو ، هه موو که سیک پی رازی یه و نه کهر هاتوو پنجه وانه ییش
 بوو .. نه و تاوانى کاکه یی یه و کاکه یی پی تاوانبار نه کرى و
 قسه ی پرو پوچیان بو هه لده به ستریت .

له بهر نه وه ی میژووی کاکه یی نه نووسراوه ته وه ، هه ر
 نووسه ریک جوړه ناویکیان به سه ر کاکه یی چه سپاندووه .. وهر کو
 (عالی نیلامی ، یارستان ، کاکه یی ، نه هلی هق ، تایفه
 ستان ، صارلی) و هه ر یه کی که به جوړیکى لیکداوه ته وه به
 گویره ی تیگه یشتنى خو ی ، یه کی له وانه نه ی : له ریبازی
 (الفتوه) وه هاتوو ، یه کی تر نه ی : له چه رخی هه و ته می
 کوچی له زه مانى مه غول نه هم کومه له به کومه یی (الاخیه)
 ناسرابوون وه له تیگستى میژووی نه و سه رده مه دا ناوی وهر
 (مبارز الدین که) و (حیسام الدین که) به رچا و نه که ون ، یه کی
 نه ی : له حجازه وه هاتوون ، یه کی نه ی : له یه مه نه وه

هاتوون ، یه کئی نه ئی : کاکه یی له ناوچه ی (داقوو ق) ، هه نده لی ،
 خانه قین ، کرنه ، هه مه دان ، نازربایجان ، قه زوین ،
 ده ماوه ند) یان هه ر جینگه یه کی تر سه ر به دینکی کوردی کوئن
 [دیو په رستی = Diva Parasti] یان (سولتان ئیسحاق =
 سه هاك) نه به نه وه سه ر (ئیسیتیاگ) دوا ئیمپراتوری ماده کان ،
 وه یان کاکه یی نه به نه وه سه ر (کاهکاهی) که هۆزه کورده کانی
 شاخه کان به و ناوه وه ناویان هاتووه له کتییی (مروج الذهب) ی
 مه سهوودی . له م جوړه بابه تانه زوړن بو ته فیسیری کاکه یی وله
 چیه وه هاتوون و بو وتوویانه کاکه یی . دانه ری کتییی (کاکه یی)
 هه ورامانی له ل ۸۴ ی کتییی که یدا به م جوړه نه دوی [هه ندی
 پشکینه ران لایان وایه ، که کاکه ییه کان .. یاخود نه وانه ی سه ر
 به دینی (نه هلی هه قق) ن ، به (سه ید) و (ناسه ید) هوه ، دوو
 چین ، واتا چینئ نه وانه ن که له نه وه ی کوربه کانی سولتان و
 وه چه به وه چه بو کوراو کورپان تا خواری خوارین رابه ری و
 فرمان ره وایی دینی و سه یدی یان بو دیته خواره وه ، نه وانی
 تریش نه وانه ن که سه ید نین و له وه چه زایه نین بویه له چینئ
 دووه من ، به چینئ یه که م دهوترئ (گوران) و به هی دووه میش
 دهوترئ (شمشیر ناوه رده) [بی گومان نه میش قسه ی س .
 جی . نه دموندزه .. هه روه ها نه ئی : [چینئ دووه م به
 (داودی) یان ناو ده به ن و به لاشمه وه وایه ، دی ی (داوده) له
 ناوچه ی گه رمیاند ، هه ر به و ناوه وه ناو نراوه [له به رامبه ر
 نه م قسانه دا نه ئین : کاکه یی له دوو چین پیک نه هاتووه به لکوله
 چوار چین پیک دیت .. که چینئ (سه ید) و (مام = خه لیفه) و
 (باوه) و (نومی = عام) یه ، چینئ یه که م که نه ولادی سولتان
 ئیسحاقی کوری شیخ عیسی به رزنجه ن پپیان نه وتری
 (سه یده کان به رزنجه ی کاکه یی) ، وه پپیان ناوترئ (گوران) ..
 به لکو (گوران) چینئ دووه میانه که (مام = خه لیفه) ، وه
 نه م چینه ش شمشیر ناورده نین .. شمشیر ناورده بریتی یه له
 به شیک له و که سانه ی که بوونه ته کاکه یی و هاتوونه ته سه ر
 ریبازه که ، وه مانای شمشیر ناوه رده نه وه نی یه به زوری
 شمشیر هاتنه سه ر ریبازه که ، به لکو مه به ست نه وه یه به
 موعجیزه ی سولتان ئیسحاق و یارانی بوونه به کاکه یی . وه
 دی ی ناوبراو (داوده) ی گه رمیان هیچ په یوه ندیه کی به و جوړه

چینه وه نی یه . پاشان نوو سه ری هه ورامانی له ل (۷۲) دا
 نه ئی : [بوئی هه یه که واتای (کاکه یی) له وه وه هاتیی که هه ر
 که سی بجیه ژیر ئالای (دینی نه هلی هه قق) هوه بیی به (یار) به
 دوست به (برا) ی سان - سولتان) پی ی بوتری کاکه [نیمه
 نه ئین : نه و کومه له خه لکه شمشیر ناوردانه وه هه ر که سیک له
 سه ر ریبازی سولتان ئیسحاق بی پی ی نه وتری (کاکه یی) . جا
 وشه ی (سان) هه ر چه نده له زمانی عه چه می کوندا به واتای
 (شاه) دیت .. مانای (سولتان) ئیسحاقه که ی نیمه
 ناگریته وه ، نه گه ر قسه ی نه و بی و (سان = سولتان
 ئیسحاق) .. نه ی باشه (کوردسان ، عه ربسان ، دارسان ،
 گولسان) یانی چی ؟! (پارسان) که کورت کراوه ی
 (پارستان) ه .. به و جیگا و مه لبه ندو شوینه جوگرافی یه نه وتری
 که (یار = برا) کاکه یی تیدا نیشته چی و گیرساوه ته وه .

نه وه ی نه مانه وی لای هه موو نوو سه ریکی کوردو کومه لی
 کورده واری و کومه لانی ناگورد ئاشکراو جیگای بپروا بی له
 باره ی (کاکه یی) یه وه .. نه ئین : کاکه یی - ناوه بو
 عه شیره تیکی کوردی کوردستان ، کاتی سه ره لدان و هاتنه
 کایه وه ی نه م ناوه .. نه گه ریته وه بو تازه کردنه وه ی (ته کیه) ی
 به رزنجه ی ناوچه ی شارباژیر که ناوچه یه کی شاخاوی و
 سه خته ، کوئنترین نوو سراو یکمان هه بی ده رباره ی دروست
 کردن و نوی کردنه وه ی (ته کیه / مزگه وت) ی به رزنجه ی
 ناوبراو ، نوو سراوی ناو داریکمانه به ناوی سوئی (ته قی) یه وه
 که نه فه رمی :

« رویه په ی ته قدیر (مزگی) مه که ردن

شین په ری (مزگی) داری ناوردن

چونکه مه یلش بی بوشان داو داوا

دارشان نیا پیدا نه یاوا »

یان نه ئی :

« شیخ (عیسی) واتش وه یاران یار

کیتان ئی داره نیان نه دیوار

(شاه) چه نی (باوه) ش ئاما وه ئاواز

وات (دار) کوتات نه ز که ردم دراز » .

دروست که رانی نه م مزگه وته دوو برا بوون .. ناویان

شیخ عیسی و شیخ موسی بووه ، که له ناوچهی گهرمیاندا چۆنیتهی گوگردنی ناوهکانیان به شیخ عیساو موسا دهبرین به لام نه مان بیستوو به بیان بوتری شیخ عیسی و موسی ! وه ناوی به رزنج به دی و ماله کانی به ری زنجیک که له ویدا بووه ، هاتوو به بووه به (به رزنج) ، له پاش سازاندنی مزگه وتی به رزنج به ماوهیه ک .. کار دیته سه ر نوێ کردنه وهی مزگه وته که ، له کاتی نوێ کردنه وه دا یه کئی له رایه له کانی کورت بووه نه که پشتوته سه ر نه م سه رو نه و سه ری دیواره که ، له و روزه دا سولتان ئیسحاق کوری شیخ عیسی له ته مه ندا گه نچ نه بی .. که باوکی نه بینن به په ژاری و خه مباری هه لده ستی به برایه کی نه فه رمی با نه و رایه له کورته بخه ی نه سه ر دیواره کانی مزگه وته که ، هه ردوو به جووته رایه له سه ر نه خه ن و ئیسحاق نه فه رمی (کاکه بکیش) .. کاکه یشی واتا براکه ی رایکیشاووه رایه له دریز بووه ته وه و به ستی له م سه رو له و سه ری له دیواره کانه وه ده رجوو ته ده ره وه ، شیخ عیسی کاتی هاتوو وه نه مه ی بینوه .. له ئیسحاقی کوری نه پرسنی کئی نه م موعجیزه یه ی نواندوو ۱۹ نه ویش له وه لامدا نه فه رمی : (کاکه ت) واتا له خوت گه وره تر له موعجیزات و که رامات نواندانا ، ئیستاش بو نیشانه و یادگار له ناو کاکه ییاندا وشه ی (کاکه) بو (باوک) به کار دینن . ئیتر له مه وه به (ئیسحاق) یان وت (کاکه) و خاوه نی موعجیزه ی گه وره تر له باوک . له پاش مه رگی شیخ عیسی ، ئیسحاق له گه ل براکانیدا تیک نه چی .. له به ر شه ی نه بینن نه م زاته له هه موویان زیاتر خاوه ن موعجیزات و که راماته و ناوی به گه وره یی و (سولتان) و (کاکه) نه پوات ، بویه له پاش مردنی باوکیان دین مال به ش نه که ن وه له کاتی دابه ش کردنی مال دا ، ته نها به رماله که ی شیخ عیسی و مه سینه و مه نجه لی مالی باوکی بی نه درێ و هیچ پاره و زیریکی وه به ر ناکه و ئی و سه ری خوی هه لده گری و نه چیته ناوچه ی هه ورامان .. له و ئی له سه ر ناوی سیروان دئی (پردیوه ر) دروست نه کاو ریازی کاکه یی برپار نه دا . جا نه و خه لکه ی په یوه ندیان پیوه به ستبوو له خه لکی کورد له کاتی بیستن و بینینی موعجیزه ی رایه له که و (کاکه) دا ، به شوینیدا که وتن و .. به و خه لکه شوین که وتوانه ی ئیسحاقیشیان وت

(کاکه یی) واتا کومه لی سولتان ئیسحاق : ئیتر له وه وه بوون به (کاکه) و (کاکه یی) وه پاشان سولتان موعجیزاتی دیکه ی پیشاند او خه لکیش دوا ی که وتن و هوزیکی گه وره ی کاکه ییان سازاند و پرش و بلا بوونه وه به هه موو لایه کدا . زمانه که شیان (ماچو) بووه و زمانی نه و رۆژگاره یه که تا ئیستاش کاکه یی بی ی نه دوی . نه وه ی شایانی وتن بی .. کاتی خه لکی (کورد) موعجیزاتی ئیسحاق نه بینن و نه بیسن ، دین بو لایی و شاد نه بن به خوی و ریازه که ی له وانه (جاف ، زهنگه ، باجه لان ، له ک ، شوان ، چوله ک ، لوپ ، جه باری ، ئومه رمل ، قه ره سه نی ، گلی ، وه رمزیاری ، هه فته غاری ، گوران ، تفه نگچی ، هه مه وه ند ، ئه رده لانی ، رۆژه یانی ..) هه روه ها به شی له (عه ره ب) و (تورکمان) پیش هاتوو نه ته ریزی کاکه یی په وه و بوونه به کاکه یی . نه مه ی وتمان دروو ده له سه نی په وه هه لبه سترایش نی په ، به لکو واقعیکه هه تا هه تایه نه بی بوتری و ئینکار ناکری و به هیچ جوړی نه فسانه و پروپاگه نده ش نی په . ئیستا با بزاین دایکه پیروزه که ی ئیسحاق کئی په و چون بووه هاوسه ری شیخ عیسی . یه که م خیزانی شیخ عیسی ناوی خاتوون (فاتیمه) یه و له هوزی کازاوه .. له م خیزانه ی سی کوری بووه به گویره ی ده ست نووسه کانی باو باپیرانی کاکه یی . (شیخ عبدالقادر ، شیخ عبدالستار ، شیخ عبدالکریم) . له کتیی (بحر الانساب) دا هاتوو ، شیخ عیسی (۱۲) سیانزه کوری هه بووه ، زانایانی شه مرو نه لین شیخ عیسی (۱۲) دوانزه کوری هه بووه . به ریز مه لا (عبدالکریم مدرس) نه فه رمی ناوی دوو کوری شیخ عیسی دیارنن ! ئیمه ییش نه لین ره نگه نه و دوو کوپه ی شیخ عیسی (شیخ عبدالستار) و (شیخ عبدالقادر) بن . خیزانی دووه می شیخ عیسی ، خاتوون (دایه راک) ه کچی سه ره ک هوزی جاف (میر حوسه یین به گ) ه ، که به ناوبانگه به حوسه یین به گ (جه ل) یان حوسه یین به گ (جه رد) وه سه ییدی پایه به رزمان سولتان ئیسحاق له دایه (دایه راک) خانم له دئی به رزنجه ی پیروژ له سالی ۱۲۱۴ ی ز له دایک بووه . له کو تاییدا نه لین = هیوادارین نووسینه که مان روشنایی یه ک بی و په رده ی تاریکی له سه ر کاکه یی دامالیبی .